

HJORT

Klima- og miljøkrav i
plan- og byggesaker

Liv Zimmermann

Jan Gudmund Aanerud

Aktuelt, viktig og bredt tema!

H

Klima- og miljøkrav i plan- og byggesaker

- Er det fritt frem for å stille slike krav?
- Spørsmål om hjemmel - en bremsekloss?

På med syvmilstøvlene for å nå klimamål i byutvikling

er umulig å nå klimamål - nasjonalt og lokalt - med mindre kommunene gis større
utviklingsrom: Lovverket er utdatert og følger ikke teknologiutviklingen. Vil det nye Stortinget vis
kernekraft?

Rettslige rammer

- Grunnloven § 113 (legalitetsprinsippet):
  - Myndighetenes inngrep overfor den enkelte må ha hjemmel i lov
- Grunnloven § 112 (miljøparagrafen):
  - «Enhver har rett til et miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares..»
  - Høyesteretts dom i «Klimasøksmålet» (HR-2020-2472-P):
    - Grl. § 112 er utvilsomt relevant for tolkning av lover og for skjønnsutøvelsen i forvaltningen
    - Opp til myndighetene hvilke tiltak som skal settes i verk for å sikre oppfyllelse av bestemmelsen
    - Gr. § 112 kan benyttes når det gjelder miljøproblemer som lovgiver ikke har tatt stilling til («lovtomme rom»)

Rettslige rammer

- Plan- og bygningsloven – den viktigste klima- og miljøloven!
  - Flere bestemmelser i loven som fremhever at det skal legges vekt på hensynet til klima og miljø
  - Men: Planbestemmelser kan ikke innholdsmessig være i strid med bestemmelser i byggeteknisk forskrift (TEK)
- Begrensninger etter andre lover – forurensningsloven, konkurranseloven

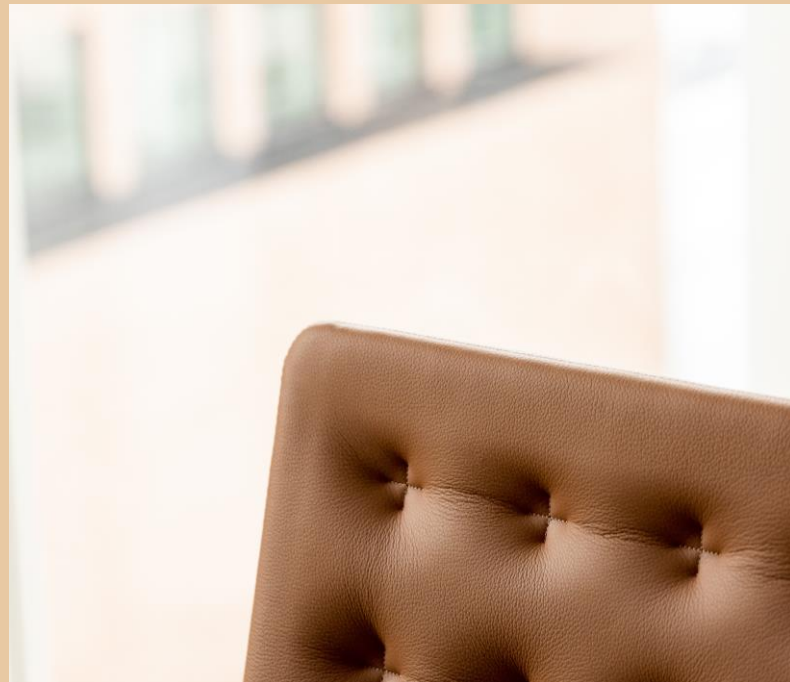
Eksempler på klima- og miljøkrav i planbestemmelser

- Krav om klimagassregnskap/klimaregnskap
- Krav om materialbruk
- Krav om ombruk/gjenbruk
- Krav om grenseverdier for tillatt forurensning
- Krav om særskilt utredning i reguleringsplan om hensyn til miljø, energiforbruk o.l.
- Krav om el-ladepunkter
- Krav om tilknytning til fjernvarme
- Krav om passivhus eller plussnivåhus
- Krav om utslipps- eller fossilfrie byggeplasser

H

Problemstillinger vi skal se nærmere på:

- Kan kommunen stille krav om utslippsfrie eller fossilfrie byggeplasser?
- Kan kommunen stille krav om bestemt materialbruk?
- Kan kommunen stille krav om ombruk/gjenbruk?

H

Den første problemstillingen

- Gir plan- og bygningsloven hjemmel til å vedta reguleringsbestemmelser med krav om fossilfrie eller utslippsfrie bygge- og anleggsplasser?

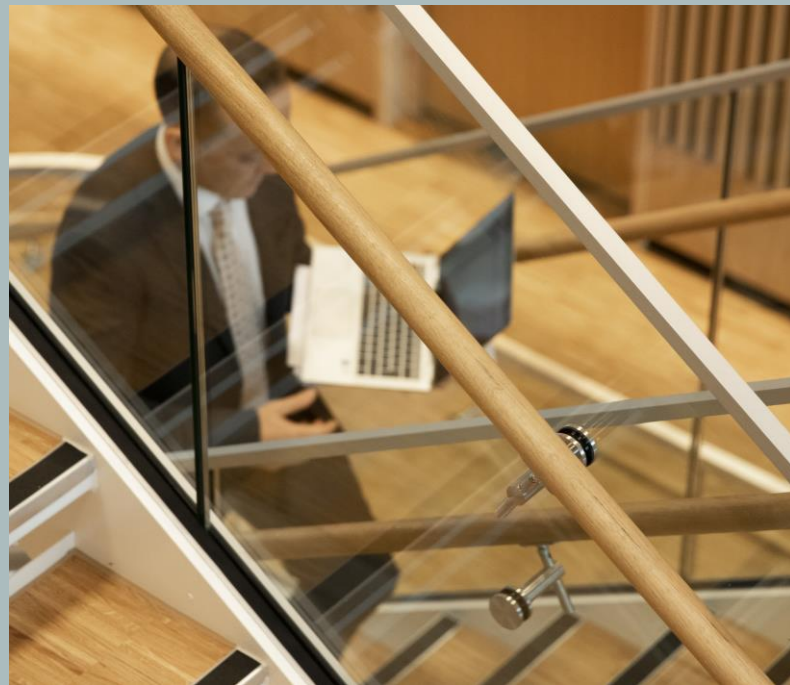
Eksempel på reguleringsbestemmelse

- Bygge- og anleggsplassen skal være fossilfri.
- Alle maskinene på bygge- og anleggsplassen, herunder aggregater og kompressorer, skal bruke elektrisitet, bærekraftig biodrivstoff eller andre klimanøytrale og bærekraftige energikilder.
- Kjøretøy som benyttes til transport av anleggsmaskiner, bygningmaterialer, løsmasser og lignende til og fra bygge- og anleggsplassen er unntatt fra kravet om bruk av fossilfritt drivstoff. Unntaket gjelder ikke for frakt internt på bygge- og anleggsplassen.
- Sammen med søknad om igangsettingstillatelse skal det foreligge en redegjørelse for hvordan kravet til fossilfrie bygge- og anleggsplasser skal oppfylles.

H

Noen generelle skranker

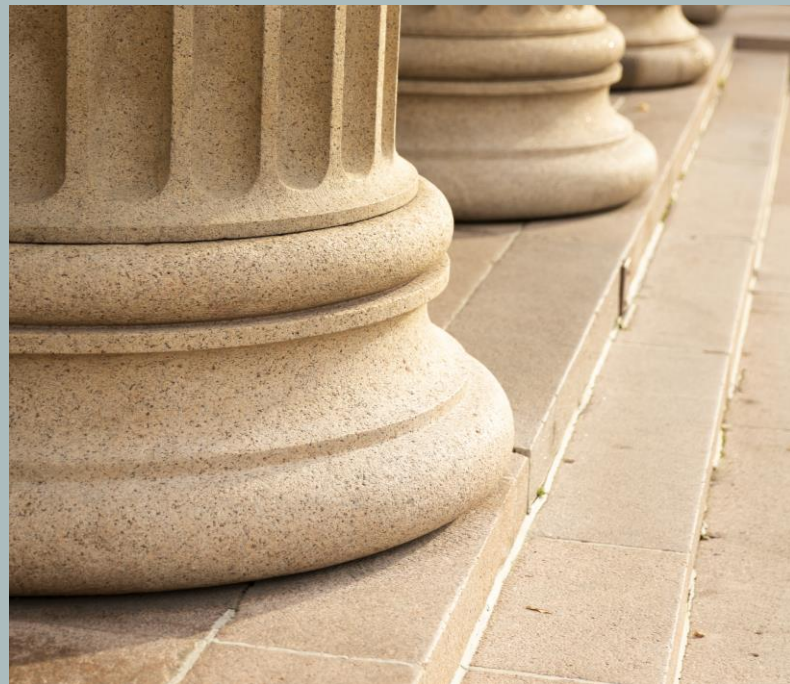
- Ikke bransjeregulering
- Ikke konkurranseregulering
- Ikke bestemmelser som motvirker arealformål
- Er bestemmelsen overhodet omfattet av plan- og bygningsloven § 12-7?

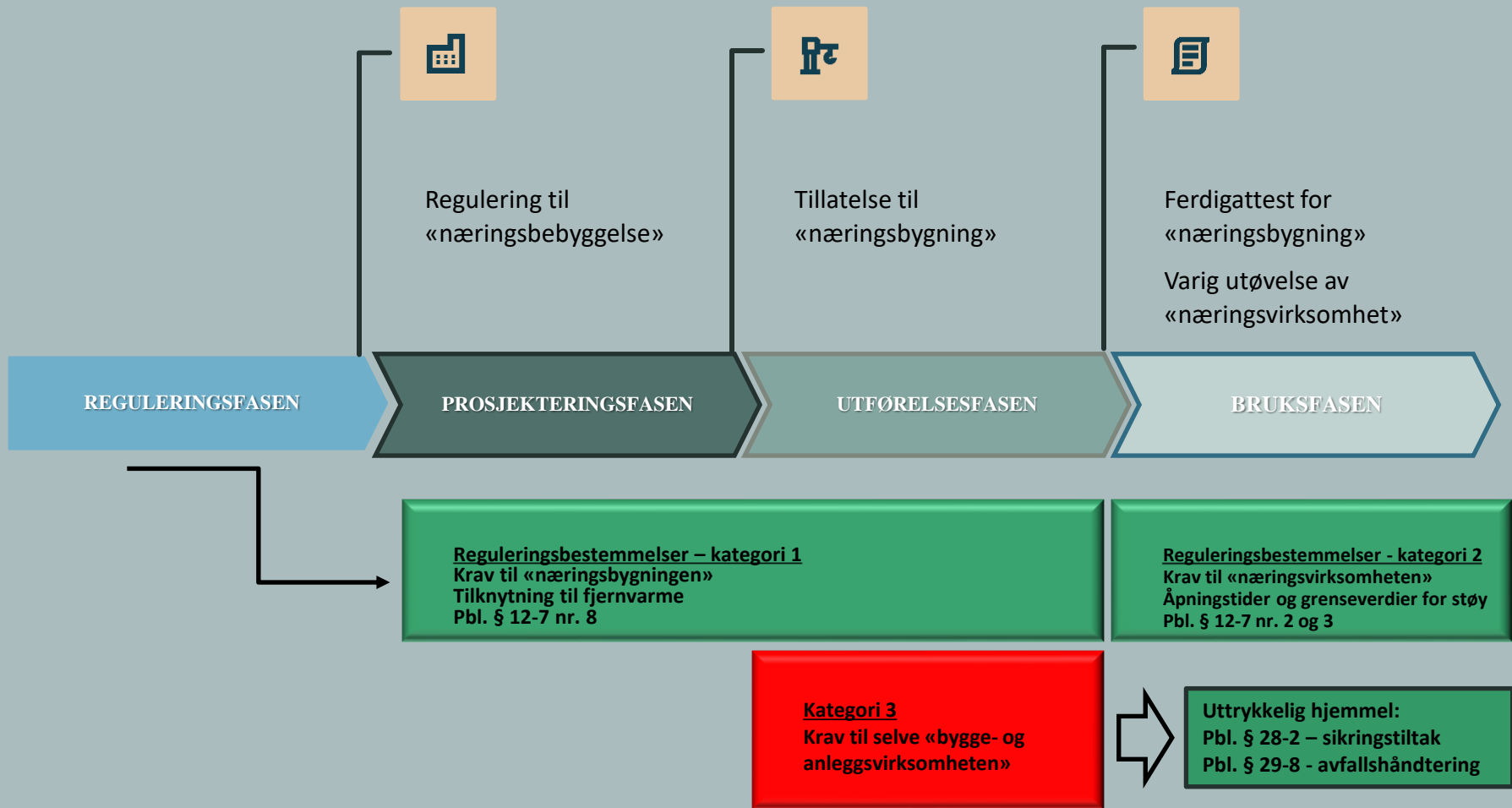

H

Uttalelse fra departementet

- «Den mest nærliggende hjemmelen å vurdere er § 12-7 nr. 3 (...)»
  - Hjemler bestemmelser om «grenseverdier for tillatt forurensning og andre krav til miljøkvalitet i planområdet», samt tiltak og krav til ny eller pågående virksomhet i planområdet for å forebygge eller begrense forurensning, herunder av hensyn til forhold utenfor planområdet
- «Med bakgrunn i det foranstående, er det departementets oppfatning at det i dag ikke er hjemmel i plan- og bygningsloven til å fastsette planbestemmelser med krav om fossilfrie byggeplasser.» (Vår understrekning)

H

Krav om bestemt materialbruk

- Klimamål: Redusere klimagassutslipp fra materialer
- Kan det f.eks. stilles krav om bruk av tre som byggemateriale (f.eks. krav om massivtre i bygningskonstruksjonen) av hensyn til klima?
- Kommunal- og moderniseringsdepartementets brev 31. mai 2019:
  - Krav om bestemt materialbruk vil ikke bare kunne stilles av hensyn til helhetlig materialbruk og helhetlig utforming, men også av hensyn til miljø
  - Etter departementets syn er en bestemmelse om bruk av tre ikke et slikt teknisk krav som er forbeholdt byggteknisk forskrift

H

Krav om bestemt materialbruk

På denne bakgrunn mener departementet mener det er hjemmel til å gi reguleringsbestemmelser om bruk av tre i byggverk etter pbl. § 12-7 nr. 1, 2 og 4. Departementet kan ikke se at loven utelukker at slike bestemmelser også gjelder bruk av tre i bygningskonstruksjonen. Det må foretas en konkret vurdering i den enkelte reguleringsplan av behov for å gi slike bestemmelser. I reguleringsplanveilederen av 10. september 2018 er det redegjort for rammene for innhold og utforming av reguleringsbestemmelser (se www.regjeringen.no).

H

Krav om bestemt materialbruk

- Pbl. § 12-7: reguleringsbestemmelser kan gis «i nødvendig utstrekning» - stiller krav til saklighet og relevans
  - Er bruk av tre «nødvendig» av hensyn til klima?

H

Krav om ombruk/gjenbruk

- Gjenvinning:
  - Ombruk: Utnytter på nytt et materiale i dets opprinnelige form
  - Gjenbruk: Lager et nytt materiale av et gammelt materiale
- Forslag til endringer i TEK17 § 9-5 andre ledd:

Det skal velges produkter som er egnet for ombruk og materialgjenvinning. *Byggverk skal prosjekteres og bygges slik at det så langt som mulig er tilrettelagt for senere demontering.*
- Men hva med de materialene som allerede er produsert?
- Kan det stilles krav om at f.eks. et nybygg skal oppføres med ombrukte/gjenbrukte materialer?

Takk for oss!

Liv Zimmermann

lzi@hjort.no

Jan Gudmund
Aanerud

jga@hjort.no

H

HJORT